

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'— četletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Z inozemstvom celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravništvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVIŠEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravništvo:
Učiteljska Tiskarna, Franciškanska ulica 31. 6.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiisi se ne vračajo. Za oglaševanje plača: petiti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana na zabvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Volitev v trgovsko in obrtniško zbornico za Kranjsko.

Kandidatje nar.-napred. stranke so:

Za srednjo trgovino

(rdeče glasovnice):

Viktor Rohrmann, trgovec in posestnik, Ljubljana,

Feliks Urbanc, trgovec in posestnik, Ljubljana.

Josip Perdan, trgovec in posestnik Ljubljana.

Za malo trgovino

(modre glasovnice):

Ivan Korenčan, trgovec v Ljubljani,

Ivan Kostevc, trgovec v Ljubljani,

Josip Kraigher, trgovec v Postojni.

Za veliko obrt

(rumene glasovnice):

Ivan Bonač, tovarnar in posestnik v Ljubljani.

Za srednjo obrt

(bele glasovnice):

Ivan Rakovec, tovarnar in posestnik v Kranju,

Ivan Schrey, pekar in posestnik v Ljubljani,

Fran Ksaver Stare, sobni slikar in posestnik v Ljubljani, Sodna ulica.

Lavoslav Bučar, gostilničar in posestnik, Kostanjevica.

Za malo obrt

(zelene glasovnice):

Engelbert Franchetti, brivski mojster v Ljubljani.

Opozorjamo, da morajo ženske volilke v eni ali drugi volilni kategoriji, ki nimajo po obrtnem redu postavljenega upravitelja — kar je redek slučaj — same podpisati glasovnico, poleg njih pa tudi kak moški pooblaščenec, ki mora svojemu podpisu dostaviti: pooblaščenec. Tak pooblaščenec more samo za eno volilko podpisati.

Uradniki slovenskih denarnih zavodov.

V nedeljo, dne 21. t. m. je sklicalo »Društvo jugosl. uradnikov denarnih zavodov« zborovanje v dvoranah hotela »Ilirija«. Zborovanja se je udeležilo kaj lepo število uradnikov ljubljanskih, pa tudi nekaterih izvenljubljanskih denarnih zavodov, — veseli pojav, da je začela organizatorična misel prodirati tudi v tem sloju, ki menda edini pri nas še ni organiziran. In vendar je, kakor se je slišalo iz ust vseh udeležencev zborovanja, nujna potreba in že skrajni čas, da se vzdramijo, da se medsebojno

spoznajo, se združijo in z združenimi močmi začnejo nastopati za svoje stanovske pravice in koristi tudi uradniki naših denarnih zavodov.

Tudi pri teh uradih se je začelo od strani ravnateljstev ono nečloveško in dobičkarstvo izkoriščanje uradnikov, ki ga najdemo pri raznih tovarnah, družbah, podjetjih in zavodih, ko namreč uslužbenec preneha biti v očeh svojega kruhodajalca — človek in se ga hoče pretvoriti v brezčutno strojno orodje, katerega se rabi, kakor potreba zahteva.

Težke so dolžnosti vsakega uradnika, zlasti težke pa uradnika, ki ima opraviti z denarjem. Trenutek nepazljivosti, kratka malomarnost lahko zadostuje, da si uniči eksistenco, da spravi v bedo sebe in svoje. Javnost, vajena soditi človeka po njegovi okolici in njegovem naslovu, stavi na uradnika denarnega zavoda čisto pretirane zahteve. Uradnik denarnega zavoda bodi elegantno oblečen, udeležuj se javnih prireditvev, podpiraj razna društva, obiskuj gledališče, koncerte, plese itd. Nič ne vpraša, ali pa uradnik tem zahtevam tudi more ugoditi?

Človek bi mislil, da so vodstva denarnih zavodov toliko obzirna, da skrbijo, nalogo in odgovornost, pod katerimi sive in se suše njih uradniki, tudi primerno upoštevajo. A žalobog, da tudi v rejenih telesih teh šefov zastoj iščeš sočutja, čuta pravičnosti in humanitete.

V dokaz nekaj slučajev:

Uradniki nekega zavoda so prosili svoje ravnateljstvo, da bi se odpravilo sprejemanje strank popoldne, ker to ovira in moti notranje poslovanje. V odgovor na to prošnjo je ravnateljstvo odredilo, da se **oficijelno upelje** popoldanska ura za sprejemanje strank. S tem so stranke pridobile za svoje občevanje z uradom po eno uro na dan več, nego so imele prej in to na škodo uradništva, kateremu se je čas za notranje poslovanje skrčil oziroma se **podaljšal** čez običajne uradne ure, ne da bi uradništvo prejelo za to kako kompenzacijo v prejemkih.

Drugič so dotični uradniki prosili, da bi se jim podaljšala doba vsakoletnih dopustov. Ravnateljstvo je tudi tej prošnji takoj ustreglo ter je vsaki uradniški kategoriji dotakrat običajni dopust, za teden dni — skrajšalo, tako da so stari uradniki, ki so že po več let uživali po **tritedenski dopust**, se morali naenkrat zadovoljiti s **14dnevnim dopustom**.

Neki predsednik denarnega zavoda je zastopal stališče, da bodi uradniku že to dovolj, da sploh sme služiti pri njegovem zavodu. Ko so se mu prišli nekoč uradniki priporočati za zvišanje plače, jih zavrne: »Ali Vam to ni zadosti, da ste denarni uradniki? Koliko je takih, ki bi bili ponosni, da smejo biti naši uradniki in bi bili s tem zadovoljni!«

Nekod v Ljubljani uradništvo že nad pol drugo leto prosi pomnožitve uradniških moči, a ravnateljstvo je za njihove prošnje gluho. Ne gane ga dejstvo, da se je promet v zadnjih letih za 50% pomnožil in ne vznemirja ga tudi ne dejstvo, da morajo nekateri uradniki, da rešijo svoje posle, delati po **cele nedelje in praznike ter do 10. in 11. ure ponoči**, ne da bi dobili za to le vinar odškodnine.

Vse toži, da je draginja. Večina delodajalcev je uslužbenecem zboljšala zaslužek. Ganila se je celo država, ki je v takih zadevah najbolj počasna. Vodstva nemških denarnih zavodov so že meseca decembra l. l. soglasno sklenila, zvišati svojemuradništvu s tem le-

tom dosežanje prejemke za 10 do 15%. Istotako so zvišala ravnateljstva hrvatskih denarnih zavodov svojim uradnikom dosežanje prejemke za 25 %. No, in naši slovenski uradniki? Kaj so dosegli? Da so dobili tuintam za božič oziroma novo leto običajno vsakoletno nagrado v iznosu pol ali celmesecne plače, da se je pri neki ljubljanski hranilnici izplačala namesto svojčas obljubljenih 10% le 5% enkratna draginska podpora za celo tekoče leto, to je vse, kar je naše uradništvo proti neznosni draginji prejelo od svojih zavodov, ki sicer ne štedijo z denarjem, kadar gre za kake spekulacijske namene.

Pa poreče kdo: »Saj so uradniki denarnih zavodov itak dobro plačani!« Da, prijatelji, proklete dobra plača je to, če dobiva človek s **srednješkolo naobrazbo po treh in štirih letih** službe na mesec po 100 K ter mora od tega zneska plačati 28 K za stanovanje, 6 K za postrežbo, 50 K za hrano, po 4 K za perilo, 6 K v penzijski sklad, kar znaša skupaj 94 K ter mu ostane za obleko, kurjavo, zabavo in izobrazbo na mesec celih mastnih — **6 kron ali na dan 20 vin.**, znesek, ki ga dobivajo ponekod mestni oskrbovanci in berači. Jednako brilantno izhaja uradnik z rodbino, ki po 10 službenih letih prejema mesečno po 275 K, a mora od tega zneska odložiti za stanovanje 54 K, za hrano 140 K do 160 K ter s preostankom 60 K skrbeti za obleko, knjige in odgojo svojih otrok, podpirati razna društva, plačevati liste, se udeleževati prireditvev, političnih shodov, plačevati zdravnika in skrbeti še za bodočnost svoje rodbine.

Očitna krivica se dela uradnikom zlasti mestnih hranilnic s tem, da se njih prejemki regulirajo po prejemkih **občinskih uradnikov**. Namenoma se pri tem prezira dvoje: 1. da imajo hranilnični uradniki predpisano na dan **več uradnih ur nego magistratni** uradniki in 2. da imajo magistratni uradniki zraven uradnih prejemkov še **postranske zaslužke**, ki pa so hranilničnim uradnikom po njih uradnih pravih **prevedani** in po razdelitvi uradnega časa tudi — **nemogoči**. Že ti dve dejstvi sami popolnoma opravičujeta zahtevo, da se hranilnični uradniki plačajo boljše nego magistratni uradniki, ne glede na to, da so dane za to še druge okoliščine.

Če kje, je uradništvo gotovo pri denarnih zavodih oni faktor, ki za razvoj in procvit zavoda največ žrtvuje, ki more zanj storiti največ dobrega, pa mu tudi največ škodovati. O resničnosti tega dejstva javno sričujejo angleški, francoski, nemški in tudi nekateri češki denarni zavodi, kojih uprava oziroma vodstva zastopajo načelo:

»Uradnik denarnega zavoda bodi dobro plačan. Le dobro plačan uradnik je vesten in zanesljiv delavec. Zanesljiv delavec pa je zavodu dobiček.«

Tega načela naj se drže tudi uprave naših denarnih zavodov, pa se jim ne bo treba bati organizacije njihovih uradnikov.

Uradniki slovenskih denarnih zavodov pa naj krepko nadaljujejo pričetno delo. Imeli bodo dobiček le oni in njihovi zavodi, za kojih koristi bo organizacija istotako skrbela. Od nobene strani pa se naj ne pozabi, da je v organizaciji moč, moč, ki ruši vlade in parlamente ter na razvalinah zastarelosti in propadlosti zida nove stavbe.

Ciril-Methodove šole.

Denar, ki ga slovenski narod nosi na žrtvenik narodnih šol, ki ga zbira in žrtvuje za naše narodno-manjšinsko šolstvo, je plodonosno naložen narodni kapital, ki se nam obrestuje gotovo nad običajno obrestno mero.

Naše narodne, Ciril in Metodove šole na mejah, so naše bojne narodne postojanke, katerih se še vse premalo zaveda naš narod in še vse premalo pojмимо njih visoke narodne naloge.

Ni dovolj, da so naše obmejne šole samo dobre institucije za pouk in vzgojo našega narodnega naraščaja; one morajo biti torišče vsemu narodnemu življu nam ogroženega kraja, one morajo biti privlačna sila koncentracije vsega narodnega življa in dela v obmejnih krajih, ki pridobivajo ugled in vzbujajo narodni ponos v potujenju podvrženih krajih in masah ljudstva.

Iztrgovati iz rok tujca in z renegatstvom prepojene okolice vsakega posameznika; ga odvračati od nevarnosti tujčevanja; preprečiti da tujec ne skuša vplivati na mase, nam odtujiti in sebi asimilirati naše rojake; to je brambeni moment naših narodnih bojnih postojank, ki so nameščene na naši narodni meji kot trdnjave, ki ne pripuste tujca na naše ozemlje.

Tega naj se zaveda vsakdo, ki hoče pravilno ceniti funkcijo naše Ciril-Methodove družbe!

Slovensko šolstvo trpi danes pod krutim jarmom avtokratizma in birokratizma, ker slovenski učitelj je danes tlačan narodnih avtokratov in bodisi potem že vladnih ali voditeljev klerikalnih političnih strank. Narodni razvoj našega šolstva ubija danes birokratizem, ki ga vlada sili v šolo.

Vladna politika je sicer zelo lepa v zunanjosti, ki prinaša našemu narodu tudi včasih par drobtin s skromno željo, da zaveže narodne voditelje v hlapčevanje — ki nam je že itak prirojeno, — toda vladna politika še nikdar tudi v šolstvu narodna ni bila in narodna — ne bode.

Danes bije tujec po naših šolah na Koroškem, Štajerskem in Primorskem; na eni strani pritiska Nemec, na drugi Italijan; toda vse šolstvo se mora prej kloniti nasilju, nego se bode temu klonilo šolstvo Ciril-Methodove Družbe. In na to je lahko ponosen ves slovenski narod, kajti naše Ciril-Methodove šole so svobodni narodni hrani za ljudstvo, katerih razvoja ne ubija niti avtokratizem nad učiteljstvom, niti birokratizem nad šolo.

Nekateri nam predbacivajo narodni šovinizem v Ciril-Methodovih šolah. Kdor to trdi, ta premalo pozna naše meje in napadanje tujca, ki stoji vedno v ofenzivi na naše šole in naše rodne vrste.

Zato trdim, da je naše učiteljstvo — ne samo Ciril-Methodovo, ampak splošno — še premalo šovinistično in nekateri še premalo pojмимо pomen obmejnega učiteljstva, njegovo delo v šoli in zunaj šole, ker ga presoajo iz notranjosti: opazujejo boj iz varnega kraja.

Narodne mase se ne da prisiliti zase. Psiha te mase na meji je tako različna od one v sredini, da igrajo pri narodnem boju najmanjše malenkosti svojo ulogo in le narodnemu šovinizmu je pripisovati dejstvo, da je naše učiteljstvo tako vstrajno v narodnem boju na mejah. Zato nikdar premalo ne dela učitelj na meji zunaj šole in je ravno njegovo narodnostno naziranje svitla točka njegove sposob-

LISTEK.

J. BARBEYD' AUREVILLY:

Maščevanje žene.

(Dalje.)

Odrpte steklenice na kamino, so družile svoje dišave z mlačno atmosfero tega prostora, ki je moral raztjati moško voljo pri tretjem dihu. — Dva svečnika istega kova, kakor pred vrtni sta svetila na obeh straneh kamina. Vseposvoda so ležale kože po preprogah. Računano je bilo za vse slučaje. Končno je mogel prodreti pogled skozi zastore v skrivnostno toaletno sobico, zakristijo te svečnice.

Toda vse te posameznosti je Tressignies zapazil šele pozneje. V začetku je videl le žensko, h kateri je prišel. V svesti si, kje da se nahaja, ni uvaževal...

Sedel je na zofu in potegnil žensko, ki je bila odložila kloboč in ogrinjačo in vrgla oboje na naslonjač, na kolena. Objel jo je okoli pasu s prekrižanimi rokami kakor s kleščami in jo motril od pete do temena, kakor pivce kupico vina, ki jo drži proti luči, predno srkne.

Vtis iz bulvara ga ni varal. Za uskuzeza, prenasičenega, vendar pa še v polni moči, je bila razkošna. Podobnost, ki mu je padla v misel na bulvaru je obstajala še vedno. Oni drugi le, na katero se je spomnil ni ležal v obrazu, ki sta si bila v potezah tako podobna, skoro strašče izraz ponosne odločnosti, ki ga hudič veseli kolovodja vseh anarhij ni podaril vojvodinji, da ga je mogel podeliti — iz katerega vzroka? — ženski s ceste. Z odkrito

galvo, z vranjimi lasmi, v rumeni obleki, razkošnimi rameni, katerih širokost so prekašali boki, je spominjala na Judito od Verneta (znano sliko z tistih dob), samo izraz njenega obraza je bil še bolj divji, njeno telo lepše ustvarjeno za ljubezen. Mrka divjost je prihajala morebiti od gube, ki se je rezala na nosnem korenu do lepih obrvi, ki so se vlekla tja do senc: Tressignies je videl enake obrvi pri nekaterih turških Aziatkah. Stiskala jih je tako skupaj, da so bile kakor zrastle. Kako kričeče nasprotje: ta ženska je pač imela postavbo za svojo obrt, ne pa obraza. To telo deklice veselja, ki je burno klicalo: poslušaj se me, je nosilo glavo, katere veličasten izraz je krotil najsilnejše poželenje in moral spremeniti najžgavejšo pohotnost v tiho češčenje... K sreči pa je uslužno smehljanje kurtizane, s katerim je znala oskruniti bajno zaničljivost, ki so jo izražale ustnice, moglo pritegniti vsakega, ki se je morebiti prestrašil pošastne ošabnosti njenega obraza. Na cesti je nosila ta loveč smehljaj brezstidno na rdečih ustnicah, sedaj, ko je ležala Tressigniesju med kolena, se je zresnila in njene poteze so dihalo tako neizprosno, da ji je manjkalo le krivi meč v rokah, da bi se mogel Tressignies, ne da bi si domišljjal, smatrati se za Holoferna.

Prijel jo je za njeno neoboroženo roko in spoznal nje knežjo lepoto. Molče je to dopustila in tudi sama ga je motrila, vendar ne s površnostjo in lakomnostjo svojih tovarišic, ki pregledujejo moške, kakor slab denar. — Očitno je imela drugo misel, kakor ono na pričakovani dobiček ali na ljubezensko prelestje, ki naj je izvršuje. V tresočih se nosnicah, ki so bile ravnatoko izrazite kakor oči in iz katerih se je vsipal, kakor iz oči ogenj strasti,

je ležala skrajna odločnost, kakor za zločin, ki se mora izvršiti.

»Kaka prigodba za me in za njo v našem času šibkosti, če je neizprosno tega obličja enaka onj ljubezni in čutov!« je mislil Tressignies, ki jo je ogledoval, predno se je poslužil, kakor angleškega konja...

Izkušeni in kritični poznavalec žensk, ki je izbiral najlepše deklice na trgu v Adriano-plu in je poznal cene ženskih teles te strukture in te polti, je vrgel za dve uri, ki jih je namenil ti ženski, polno pest ludorov v modro kristalno posodo, ki se je nahajala v višini njegove roke in ki še nikdar ni sprejela toliko zlata.

»Ah! Ugajam ti torej?« vzkliknila je nestrpnost in pripravljena za vse pod pritiskom njegove roke; morebiti tudi že nepotrpežljiva zavoljo ogledovanja, ki je kazalo premagati poželenje na ljubo radovednosti in ki se je zdelo, da jo žali ali pa da ji zapravlja čas.

»Pusti, da vse to odložim« je pristavila, kakor da bi jo tiščala obleka in odpelala gornje gumbe života...

Izvila se je njegovim kolenom in odšla v toaletno sobico... Prozaičen teater! Ali je hotela morda varovati obleko? Toaletna je vendar glavno orodje teh delavk...

Tressigniesja, ki je sanjal ob tem obličju o nenasitnosti Mesaline, se je polastila hladna vsakdanjost. Znašel se je pri vlačugi — pariški vlačugi, kljub božanski fiziognomiji ki je bila v tako krutem nasprotju z usodo nje nosilke. »Ba« je premišljil »poezija teh kreatur leži le na površini in pobrati jo je treba tam, kjer leži.«

In odločil se je, da si poezijo tam poišče, pa našel jo je tudi drugje — in sicer tam, kjer je ni pričakoval!

Do sedaj je sledil tej ženski iz nepremagljive zvedavosti in nizkotne kaprice; ko pa je stopila iz toaletne sobice, kjer se je popolnoma oprostila svoje večerne oprème v kostumu — ki pač ne zasluži tega imena — gladiatorke, pripravljajoče se na boj, je bil dobesedno zaslepljen od krasote, ki je ni slutilo niti njegovo umetniško izurjeno oko zunaj na bulvaru, pod goljufovo se gibalo obleko. Ko bi udarila na mestu nje strela skozi vrata, ne mogla bi zadeti silnejše... Ni bila popolnoma gola; pa to je bilo hujske! Bila je daleko brezstidnejša, kakor če bi bila naga. Kipi so goli, pa nagota je sramežljiva. Da, bravura sramežljivosti je.

Ali ta vlačuga s svojo ničvredno nesramnostjo, ki je gorela kakor Neroneve baklje, da je podžigala čute moških še silnejše in ki je očitno prodira svoji obrti do najnižjih globin, je združila sugestivno prikritje in drznost nagote z genijem in neukusnostjo najgnusnejše pohotnosti, kajti kdo ne ve, da ima na polju pregrehe neukusnost svojo moč?... Posameznosti te strašne izvajajoče toaletne so spominjale Tressigniesna na kipec, ki je bil tisti čas v Parizu razstavljen pri vseh trgovcih z umetninami, pred katerimi je pogosto postajal in ki so nosili skrivnostni podpis »Madame Husson«.

Nevarne sanje pregrehe! Tu pa so postale resničnost. Tej razburjajoči resničnosti nasproti, tej popolni lepoti, ki pa ni bila mrzla, kakor so lepote le prebogosto, bi mogel Tressignies, ki se je vrnil iz Orienta, če bi bil tudi najblaziranejši paša, zadobiti čute kristjana, da celo puščavnika.

(Dalje.)

nosti za obmejnega učitelja. Radikalizem, odločnost in lastna energija v delovanju, mu je kvalifikacija v sposobnosti.

To so vprašanja naroda, ki se jih je do danes javnost nekako malo dotikala, ki se jih je izpuščalo precej iz vidika, ki so pa najvitalnejša točka uspehom našega narodno obmejnega šolstva. Ni vseeno kdo vodi in ne vseeno — kdo uči naš narod!

Do danes je naše Ciril Metodovo šolstvo najsvobodnejše izmed slovenskega šolstva, ker ono služi izrecno samo narodu in ni izpostavljeno demagogiji klerikalne politike, ki je upravnad slovenskim učiteljstvom zavlada danes bujno in se razvila v gnusno korupcijsko gonjo.

Zrtve torej, ki jih narod doprinaša za naše obmejno šolstvo, so pozitivno delo, ki ga lahko izvršuje vsakdo izmed nas. Naloga našega časopisa pa je, da pospešuje prospeli in revizijo našega obmejnega šolstva in proučevanja obmejnega podrobnega dela.

SPLOŠNI PREGLED.

† Dr. Ebenhoch. Po daljši bolezni je umrl na Dunaju bivši poljedelski minister dr. Ebenhoch. Ebenhoch je igral včasih v avstrijski politiki važno vlogo, bil je vodja stare klerikalno-konservativne stranke in kot tak dal ime tudi zloglasnemu Ebenhochovemu šolskemu zakonu, ki je v letih 1897. razburjal vso avstrijsko napredno javnost. Ko pa se je organizirala krščansko-socialna stranka in pri prvih volitvah po novem volilnem redu pritiskala konservativce ob steno, je Ebenhoch kmalu doigrat. Ker je bil resen in res parlamentaren politik, so mu dunajski krščansko-socialni kričarji pristudili politiko in tako je odložil lansko leto svoj državnozborni mandat. — Ebenhoch je bil svoječasno gornjeavstrijski deželni glavar, član parlamenta in delegacije. Bil je tudi priden časnikar in sodeloval veliko pri obširnem konservativnem dnevniku »Vaterland«. Napisal je tudi patrijotično dramo »Andrej Hofer«, ki se je z uspehom igrala v Lincu in Innsbrucku ter več drugih beletrističnih del.

Politične konference. O konferencah, ki so se vršile v času Stürgkhove navzočnosti v Budimpešti ter Khuenove na Dunaju se poroča naslednje: Dogovori obeh ministrskih predsednikov so veljali v prvi vrsti vprašanju o rešitvi brambne predloge, prišla pa so tudi na vrsto druga parlamentarna in vojaško - politična vprašanja. Vслед bolezni grofa Aehrenthala je čas delegacijskega zasedanja negotov, oba ministrska predsednika pa stojita na stališču, da delegacijsko zasedanje ne sme prekiniti brambne razprave. Konference obeh ministrskih predsednikov niso dovedle do končnega zaključka, zato se nadaljujejo v kratkem času na Dunaju. Glavna pogajanja se sucejo okoli določitve vojaških emblemov, ker v ti točki so si mnenja avstrijske in ogrske vlade popolnoma različna in bo mogoče nazadnje le nekaj provizorij, po katerem bodo nosili ogrski regimenti do končne rešitve rdeče-belo-zelene znake z uvezenim ogrskim državnim grbom. Nesoglasja se pojavljajo tudi pri takozvanem deklaracijskem paragrafu, ker se vlade zaradi aneksije Bosne ne morejo zediniti za primeren državno-pravni izraz. Kakor kaže sedanjí položaj, bo vprašanje o vojaškem kazenskem zakonu rešeno odredbenim, ne zakonitim potom.

Srbi v Macedoniji. Iz Soluna se poroča, da je srbska tajna organizacija »Črna roka« začela s svojo akcijo v kosovskem vilajetu. Proti srbski vladi pa že dolgo časa vlada velika nezadovoljnost radi njenega neodločnega stališča v macedonskem vprašanju, zato hoče »Črna roka« pričeti z akcijo sama in organizirati srbske čete, ki se v zadnjih časih niso udeleževale nikakega gibanja. V turških krogih so vzburdile te vesti precejšnje nerazpoloženje kjer je znano, da so srbske čete najpredrzejše in najneustrašenejše, kar so Turki skusili že dostikrat sami na svojem telesu.

DNEVNI PREGLED.

Cenjenim zunanjim naročnikom smo priložili danes položnice za vplačanje naročnine. Kdor ima že naročnino plačano, naj ohrani položnico za prihodnje ali jo pa odda dalje.

Od 1. svečana dalje bo inkasiral inkasant »Dana« mesečno naročnino pri ljubljanskih naročnikih. Opozarjamo, da se vplačuje »Dan« vnaprej in bode torej inkasiral inkasant naročnino za januar in februar pri tistih, ki še nimajo za januar plačane naročnine.

Novi naročniki »Dana« dobe na zahtevo ves do konca januarja izišel roman Hiša Saint Pol (Hiša sv. Pavla) brezplačno.

Enotnost in edinstvo stranke ne sme trpeti! Dogodki zadnjih dni so neznansko razburili osobito našo napredno javnost. Kako pa tudi ne. Krivičnemu in zakonolomskemu razveljavljenju mandatov ljubljanskih dveh poslancev Ribnikarja in Reiserja je sledil imponanten shod v Mestnem domu, kjer se je na izrazovit, določen in nepobiten način konstatiralo, da so klerikalci izvršili zakonolomski atentat nad Ljubljano in njenima poslancema. Na podlagi stenografskih zapisnikov je dr. Triller dognal, da so klerikalci prelomili dano besedo in da je njihova stranka postala stranka brez častne besede. Vihar ogorčenja je šel v naših vrstah in samo ena želja, samo eno hrepeneje je valovalo po naših srcih — pri prvih volitvah se maščevati. Dva, tri dni — razočaranje, izjava, ki je nikdo razumeti ni mogel. Vsa jeza, ves srd je od tega hipa obrnjen proti izjavi. Politika je za javnost čisto nerazumljiva. Velikokrat si politiki niso v svesti kakšen rezultat dosežejo s svojo taktiko. O političnih korakih in osobito o taktiki bo lažje po pravici sodila bodočnost kot sedanjost. Eno stvar pa ne smemo prezreti. Vслед taktike posameznih oseb v stranki, ne sme še trpeti

enotnost in edinstvo stranke. Izjava, ki jo je dobil dr. Šusteršič je sicer zanj poniževalna. Dejanjsko ni v njej nobenega preklica, nobene opravičbe. Ali izjava že sama na sebi slabo vpliva. Je izraz konservativnega krila naše stranke, ki smatra boj z rokavicami in kavalijsko popustljivost napram klerikalcem za edino pravo in dobro taktiko. Že večeraj smo odkrito povedali, da smatramo v boju proti nasilnim in brezvestnim klerikalcem tako taktiko za neumestno in zato tudi tako izjavo za nepotrebno. Mi bi v enakem slučaju za nobeno ceno in pod nobenim pogojem ne dali take izjave. Naj bi dež. glavar še tako »uradno zasliševal« (nesramnost, da se je dež. glavar kaj takega drznil), naj bi deželni glavar še tako grozil z represalijami proti Ljubljani, nas ne bi ustrašil, nas ne bi omajal! Večjih represalij kot so jih klerikalci itak že več ne morejo nam prizadejati. In kaj bi bilo, ko bi recimo dr. Trillerja res z brahialno silo vrgli iz deželne odbora? Ljubljanci bi ga po rokah nosili po ljubljanskih ulicah. Nasilstvo bi rodilo tak odpor, da bi zmaga morala biti na naši strani. Kakor rečeno take in enake misli se nam porajajo, ako razmišljamo položaj. Katera taktika je bila umestnejša, radikalna ali konservativna, pokaže šele bodočnost. Eno je gotovo. Stvar, ki je sedaj samo še osebna zadeva posameznih gospodov, pride v razgovor tudi v izvrševalnem odboru. **Enotnost in edinstvo stranke ne sme trpeti!** Stojimo sredi najhujšega boja s klerikalci in volitve v trgovsko-obrtno zbornico so pred durmi. Največji naš greh bi bil, ako bi se dali v tako važnem trenutku zapeljati od strasti in bi ne znali iti preko tega, kar je bilo, do novih bojev, do novih zmag!

Kaj je z rekurzum proti občinskim volitvam v Šiški? 24. septembra lanskega leta, torej pred štirimi meseci so se že vršile v Spod. Šiški občinske volitve, pri katerih je, kakor znano, zmagala narodno-napredna stranka v dveh razredih, v tretjem razredu so pa socialni demokrate dobili le par glasov več kot naprednjaki. Klerikalci so sramotno propadli v vseh treh razredih. Vsega skupaj so dobili le malenkostno število glasov. Volitve je vodil gerent Zajc, katerega ima Šiška največ po zaslugi Štefetočevega pobratima Jančigaja. Vzlic temu, da so se volitve pravilno izvršile in da sta bila klerikalca Orehek in njegov kompanjon pri sodišču obsojena radi vsebine rekurza proti volitvam, vzlic temu, da ni niti najmanjše podlage za razveljavljenje volitev se iste ne potrdijo. **Rekurza se sploh ne reši** in gerent Zajc še danes uživa dnevnih 10 kron za to, da za občino nič ne dela. Župan je stal letno 1600 K in je bil 3000krat boljši kot Zajc, ki stane občino na leto 3600 K. Nečuvno je, da c. kr. deželna vlada sluša samo klerikalne strankarske želje, na opravičene in zakonite zahteve in pravice ogromne večine Spod. Šiške se pa še ozira ne. Čudno ni da smo Šiškarji izgubili že vsako zapiranje v poštenost in pravico.

Zanimive kupčijske zveze klerikalcev. Stara stvar je, da se klerikalci zvežejo v dosego svojih političnih namenov s komur je. Na Goriškem so slovenski klerikalci zvezani z laškimi liberalci, na Kranjskem so slovenski klerikalci najbolj zvezani z nemškimi luterani, ki imajo prvo besedo pri kranjski šparkasi. Nič jih torej ne moti zveza z laškimi in nemškimi liberalci, dočim škof preklinja slovenske liberalce. Menda to dela za to, ker so Slovenci. Še manj izbirčni so pa klerikalci pri gospodarskih zadevah. Ljubljanski škof bi bil takoj pripravljen napraviti skupno podjetje s katerim koli krivovercem, samo če bi videl, da bi mu tako kupčija kaj nesla. Sicer imamo pa v Ljubljani trvdko, ki nam jasno kaže kake nazore imajo klerikalci o kupčiji. Trvdko Horn in Zajc je tista trvdka, ki je od deželnega odbora najbolj čislana in ki doživlja največ deželnih del. Kako pa tudi ne. Javna tajnost je, da je pri tej trvdki angažirana z visokimi svotami »Ljudska posojilnica«. To pa ni najbolj interesantno. Bolj zanimivo je, da je kompanjon te cementne ali železobetonske tovarne tudi nek višji duhovnik. Ne ovira ga pri tem prav nič, da je Horn nemški protestant. Tudi je klerikalni deželni odbor in klerikalno vodstvo trvdke Horn in Zajc zadovoljno, da ima v tovarni prvo in glavno besedo nemški čifut. Katoliški duhovnik, protesantovski in čifutski Nemci blagoslovljeni od škofa se torej prav dobro razumejo. Zanimivo je to in značilno za naše klerikalne čifute.

Jezičije v Spod. Šiški. Črna golazen, ki so jo prepodile državne oblasti iz Francoskega, se je naselila na Portugalskem in Španskem. Odkar pa so razne lenularske menihe in nune naložili na ladje in jih odposlali po svetu iz Portugalskega in Španskega pa je edina Avstrija še tako srečna država v Evropi, da z odprtimi rokami in gorkim srcem sprejema razne samostanske redove, kojih namen in naloga je pomenujvati ljudstvo ter ga izsesati do mozga. Tudi na Kranjskem vidimo, da raste ta škodljiva zalega. **Kmet beži iz dežele** v Ameriko, na Zgor. Štajersko in drugam, ker se ne upa več živeti v naših žalostnih razmerah. **Menihi pa bolj in bolj silijo v deželo**, ker vedo, da imajo še lepo bodočnost ob klerikalnem režimu. Zanimivo je, da se je na Kranjskem v zadnjem desetletju pomnožilo prebivalstvo za 3%, dočim je število menihov zrastle za 82%. Kakor čujemo se hočejo sedaj jezuitje naseliti tudi v Spod. Šiški. V to svrhu so menda kupili Kreutzerjevo posestvo za 160.000 K. Umevno je, da se naseli ta himavska banda v Spod. Šiški le iz špekulacije. Sezidati hočejo samostan, cerkev itd. Najprvo bodo seveda kupili »prešo«, da bodo iztiskali iz ljudi denar. Vspricho nevarnosti, ki preti Šiški po jezuitih, bi bil javen shod na mestu, da se počui ljudstvo o namerah in nakanah teh črnuhov.

Slovenskim naprednjakom v upoštevanje. Klerikalci izvajajo dosledno svoj bojkot, ki so ga proglasili po svojem voditelju, kranjskem deželnem glavarju dr. Ivanu Šusteršiču. Izvajajo ga posamezniki, izvajajo pa tudi vse korporacije, kjer imajo klerikalci moč. Posebno so se v zadnjem času vrgli na napredno časopisje, ki mu napovedujejo najbrezobzirnejši bojkot. G.

državni pravdnik, ki poskoči pokonci, kadar čita v naprednem listu besedo bojkot, tega seveda ne vidi in ne sliši, zato pa ga klerikalci dosledno napovedujejo in izvajajo. Ker vedo, kaj je to časopis, ker vedo ceniti njega moč in vpliv, delajo vse, da bi škodovali naprednemu časopisju, ki mu seveda klerikalni bojkot ne škoduje, ker na politične neznajče napredna misel ne računa. Na zadnjem shodu v »Mestnem domu« je poslanec Gangl povdarjal da je političnih neuspehov kriva največ popustljivost in prizanesljivost naprednjakov! To je popolnoma pravilno, in dolžnost napredne javnosti je, da upošteva te principe, zlasti že zato ker napredno slovensko časopisje, pa bodi političsko, beletristiško ali pedagoško, ali mladinsko daleko nadkriljuje klerikalno. Zato pa naprednjaki na delo za napredno časopisje, ki drži in dviga na Slovenskem napredno misel!

Klerikalci in učiteljstvo. Dalmatinski dež. zbor bi moral v svojem tekočem zasedanju rešiti regulacijo učiteljskih plač, za katero so se zavzeli narodna stranka in Italijani, katero pa podpira tudi vlada. Ali klerikalni pravaši so začeli z obstrukcijo, ki preprečuje vsako redno delo v deželnem zboru. Med dalmatinskim učiteljstvom vlada radi tega veliko ogorčenje proti pravašem, celo učitelji, pristaši stranke obsajajo obstrukcijo proti regulaciji plač, to pa tem bolj, ker se je narodna stranka pokazala tako hotetna in popustljiva, da je pravašem po vladi naznanila, da umakne svoj predlog glede izpremembe poslovnika, ako pravaši prenehajo z obstrukcijo, da more deželni zbor rešiti učiteljsko vprašanje. Klerikalni pravaši pa obstruirajo nadalje. V zadnji seji se je nabralo na galeriji veliko število učiteljstva, ki je hrupno demonstriralo proti pravašem! Vслед obstrukcije bo deželni zbor najprej odgoden, a potem razpuščen in učiteljstvo bo ostalo zopet praznih rok po zaslugi pravašev in kranjskih klerikalcev, posebno dr. Šusteršiča, ki je spravil pravaše iz strankarskih ozirov v obstrukcijo! Kakor delajo klerikalci na Kranjskem z učiteljstvom, delajo njih politični učenci v Dalmaciji in to na škodo učiteljstva, da jim izpred ust odtrgajo regulacijo njih službenih prejemkov. Seveda stranka, katere šef je izjavil, da je šola prokletstvo za narod, ne more postopati drugače. Naravnost blazno in nerazumljivo pa je mišljenje onih učiteljev, ki padajo pred klerikalizmom na tla, ter pričakujejo od njega pomoči!

Francoske nune na Tirolskem. Občinski svet v Hallu na Tirolskem je sklenil da proda samostan in cerkev za vsoto 300.000 K iz Francije pregnanemu redu hčera srca Jesusovega. Kakor se zatrjuje je posredoval pri celi kupčiji na korist francoskih nun nek član avstrijske cesarske hiše. Zanimiva je zgodovina te cerkve. Članica avstrijske cesarske hiše nadvojvodinja Magdalena je ustanovila in sezidala v šestnajstem stoletju ta samostan. Leta 1788 pa je cesar Jožef razpustil žensko kongregacijo. Od onega časa sta služili obe poslopji posvetnim namenom, nekaj časa je bilo v cerkvi gledališče, potem pa so jo prezidali v tržnico, v najnovejšem času pa v vojaško skladišče. V ti cerkvi je bilo pokopanih nekaj članov avstrijske cesarske rodovine katere je dal cesar Jožef prenesti v drugo cerkev, odkoder jih sedaj zopet prepeljejo v samostansko cerkev. Tako ima sedaj Avstrija zopet en nov red več, ker ta dozda v Avstriji še ni bil naseljen.

Razpust hrvaškega sabora. Včeraj so bili konfiscirani vsi zagrebški listi razen dveh vladnih. Bavili so se z razpustom hrvaškega sabora in konstatirali, da je ta razpust popolnoma nezakonit z ozirom na § 6 zakonskega člena II. iz leta 1870. Glasilo stranke prava imenuje Cuvajev korak državni prevrat, za katerega posledice mora nositi odgovornost le ban in ogrska vlada. Listi svare narod, da naj ohrani mirno kri in se pripravlja za nove volitve, ki se vrše v aprilu. Zlasti značilna pa je pisava ogrskih listov o razpustu hrvaškega sabora: »Pester Lloyd«, ki se ga poslužuje v prvi vrsti ban Cuvaj, komentira razpust sabora na način, ki je iz njega razvidno, da se na Hrvaškem bliža čas skrajnega in polnomočnega absolutizma.

LJUBLJANA.

Politični razgovori slušateljev bivšega političnega tečaja N. N. S. se vršijo v tajniških prostorih (Wolfova ul.) prvič v sredo 7. svečana zvečer ob 8. uri. Na dnevnem redu je razgovor a) o izidu volitve v nemški državni zbor, b) o sedanjih aktualnih političnih dogodkih pri nas. Dobrodošli vpeljani gostje.

»Policijski šef Štefe« se v organu »falzifikatorjev glasovnic« prav rad zadere ob naš list in posebej še ob Učiteljsko tiskarno ter kliče vedno deželno vlado na pomoč, katere se pa noče dotikati Štefetovih umazanih rok. Ta »najbolje informirani žurnalista laže« v svojem organu, da uporablja Učiteljska tiskarna vsebino izročenihi j tiskarskih del v svoje strankarske namene ter grozi, da bo poskrbel za to, da v prihodnje dobijo dela z magistrata tiskarne, ki so vredne zaupanja. Seveda ima v mislih Katoliško, ki bi rada vsa tiskarska dela sama prevzela. Katoliška je odjedla Učiteljski vladne tiskovine, katere pa v znak hvaležnosti za 50 in še več odstotkov dražje zaračunava, kakor je to storila Učiteljska tiskarna. Tudi tiskovine deželnega odbora je dobila Katoliška, čeprav ni bila najnižji ponudnik. **Magistratnih del pa Katoliška ne bo mogla navzlic Štefetovi grožnji pobasati Učiteljski, ker jih nima.**

Visoki obiski napovedani. Včerajšnji »Slovenec« poroča, da je gospod Adol Ribnikar napovedal raznim Ljubljancem obiske, da pobere glasovnice in legitimacije za volitve v trgovsko-obrtno zbornico. Štefeta ta zadeva tako razburja, da išče podatkov ob kateri uri bo Ribnikar vršil te posete. Z ozirom na to, nas prosi gospod Ribnikar, da naj mu povemo, da ga bo že on sam pravočasno obvestil kedaj bo delal obiske. Če Štefeta veseli, lahko tudi za njim hodi. Se bo lažje prepričal, da tamkaj, kjer bo Ribnikar hodil klerikalci ne bodo ne goljufali in ne sleparili. Obiske bo pa Ribnikar prav gotovo delal in sicer ne da bi imel za to dovoljenje Štefeta.

Terseglav, Štefetov kolega, predbaciva liberalnemu časopisju »nizki nivo«, češ, da imenovana napada »Slovenec« žurnaliste. Vprašamo, kdo pa meče in denuncira bolj z ineni dannadan, kakor ravno »Slovenec«. Pometajte pred svojim pragom!

Na naslov klerikalne organizacije na Viču. Kakor smo že poročali, so slavili naši »muzikanti« praznik treh kraljev s pretepom in pijanostjo. Napisali smo samo to, kar je vsak videl in slišal, ki je v onem času šel mimo »Društvenega doma«. Velikanska zmedenost se je polotila viških patrov, ko je bilo razkrinkano njih delovanje v našem listu. Kaj storiti, da ljudstvo ne spregleda? Shod naj se vrši v »Društvenem domu«; tam naj se vse taji. Res. Shod je bil sklican in sprejeta je bila resolucija, ki taji vse zadnje dogodke. Potepali in pohodili so resnico, to hčerko božjo oni, katerih so vsak dan polna usta o njej. Toda to Vas ne bo rešilo. Resnica ostane resnica: s pretepom in popivanjem prihajate »na dan«; (glej »Slovenec«) in če še na desetih shodih to tajite, javnost vas bo sodila le po dejanjih, ne pa po resolucijah. Povedali smo zadnjič o pretepu samo to, kar se je zunaj »Društvenega doma« videlo in slišalo. **Notri je bilo še hušje.** Članice katol. izob. društva pripovedujejo, da so drugi dan nametle sedem smetišnic ostankov svetega Urha. Farovski hlapec se baha, da je nekoga somišljenika tako obrcal in osuval na prav nevarno mesto, da je isti par dni moral ležati. Tako torej prihajate »na dan«, a nas ni prav nič »strah« vaših pretepačev, vas pa je lahko sram v dno duše!

Draginja se čuti. Danes, dne 28. t. m., so prignali trije orožniki kar osem kmečkih fantov iz topliške okolice v zapore okrožne sodnije v Novem mestu, ker niso poznali sedme božje postave. Je pač občutna draginja povsod.

Goljuf. Začetkom tega meseca je hodil po mestu nek agent in je strankam ponudil razno manufakturno blago in platno po taki ceni, da si ga je skoraj naročil vsakdo, kamor je prišel. Agent je pa pri vsakem naročilu vzel tudi nekaj predujema. Strankam je dejal, da je potnik tvrdke Adolfa Kruh iz Nachoda na Češkem, katere pa, kakor se je sedaj dognalo, sploh ne eksistuje. Nekatere stranke so proti goljufu vozile že ovadbe. Občinstvo bodi tem potom opozorjeno in naj ga, kjer bi se še utegnil pojaviti, takoj izroče varnostni oblasti.

Priporočljiv gost. V nedeljo popoldne je prišel dninar Elija Gašič iz Hrvaškega v nek tukajšnji izkuh in si privoščil štiri kozarčke »njega«. Mesto, da bi bil plačal, je izmaknil z mestu vrhu tega še 24 v. in jo hotel pobrisati. Ko ga je gospodinja stavila na odgovor, jo je začel možakar tako zmerjati, da je ta poklicala stražnika, ki je Gašiča aretoval. Pri uradu se je originalno zagovarjal. Pravil je, da je storil to v след tega, ker ga je zeblo v nogo.

Moderni ubeg. Pred kratkem je v Trstu pobegnul 16letni trgovski vajenec Karel Renko ter krenil na Opčino. Tam se je spraval na nek tovorni avtomobil in se z njim pripeljal v Ljubljano. Ker je tu blodil po mestu, kakor izgubljen na kološ, ga je stražnik ustavil in aretoval.

Porednež. V nedeljo ponoči je bil zasačen nek fantalin, ki je po Poljanski in Elizabetni cesti ugasoval žarnice. Stražnik ga je legitimoval in ovadil.

V znamenju alkohola. V nedeljo zvečer je nek usnjarski pomočnik vinjen prilomastil in začel doma z družino tako grdo ravnati, da so morali poklicati stražnika, da je napravil mir. A komaj je ta potem odmaknil pete, pa je nastal zopet tak koncert, da se je moral varnostni organ povrniti in prav energično nastopiti.

Mesto voznega listka samokres. Včeraj je na južnem kolodvoru nek čevljar kupil pri blagajni vozni listek, ter ga utaknil v žep. Ko pride do vratarja, začne po žepih iskati listek, a ga nikakor ni mogel najti. V ti smoli je potem napisal tam službujočega stražnika, da mu je še ta pregledal žep. Mesto voznega listka je našel pri njem nabit samokres in ker zmedeni čevljar ni imel orožnega lista, mu je varnostni organ samokres zaplenil.

Zaradi prepovedanega povratka v mesto je bila aretovana na Ambroževem trgu 38letna dninarica Marija Podjedova iz Gorij na Gorenjskem. Odali so jo sodišču, po prestani kazni se bode morala povrniti pa z neprostovoljnim spremetvom v svojo domovno občino.

Surov berač. V nedeljo zvečer je stara »rotovska hiša«, 56letni brezposelni in že nešteto-krat kaznovani žganjar, Karel Spindler, začel po ulicah javno beračiti. Ako mu pa kaka dama ni hotela dati daru, jo je tako oštel, da je kar zardela. Stražnik je suroveža aretoval in so ga oddali sodišču.

Za Merkurjev plesni venček, ki se vrši 1. februarja v »Nar. domu« že vlada živahno zanimanje. Pri plesnem venčku igra »Slovenska filharmonija«. Nekaj posebno lepega so damska darila. Če kdo ni prejel vabila, ga dobi pri društvu. Vstopnice pri Mejaču, Kostevcu, Samcu ter na večer prireditve pri blagajni. Začetek ob pol 9. uri zvečer. Vstopnina 2 K za osebo.

Kinematograf »Ideal«. Danes in jutri samo še krasna slika »Živiljensko veselje« z gospo Poraire, svetovnoznanu pariško plesalko in lepoto v glavni vlogi. — V petek samo en dan svetovna novost »Odvedenje v aeroplanu«. — V soboto fina drama Nordisk Co. film »Ako mre ljubezen«. — Drugi teden »Izdajalka« z Asto Nielsen. — S 3. februarjem trajajo večerne predstave ob delavnikih: od 7. do pol 9., od pol 9. do 10., ob nedeljah in praznikih: od 6. do pol 8., od pol 8. do 9., od 9. do pol 11., torej trajajo večerne predstave po poldrugo uro. — Cene kakor doslej.

PROSVETA.

Opozoriamo na javno predavanje »Splošnega sloven. ženskega društva«, ki se vrši nočoj ob 8. v Mestnem domu. Predava c. kr. sod. svetnik, gosp. Fr. Milčinski: **O gosposkih grehilih zoper kazenski zakon.**

Nova slovenska drama, Slovenski pisatelji in pesnik Anton Funtek je izročil ravnatelj-

stvu slovenskega gledališča svojo novo dramo v treh dejanjih »Tekma«. Godi se v umetniških krogih in sicer kiparskih, ter vsebuje boj med avtoritetami in umetniškim naraščanjem. Delo je pisano v modernem duhu in trdijo o njem oni ki so ga videli, da je pričakovati velikega uspeha. Drama se uprizaro na slovenskem odru v najkrajšem času; to bo torej v tekoči sezoni že sedma izvirna noviteta v slovenski dramatik.

Iz pisarne slovenskega gledališča. Danes, v torek se poje drugič za par-abonente vesela opereta »Revizor« iz ruskega življenja. — V četrtak za nepar-abonente Ivana Cankarja dramska pesnitev »Lepa Vida«. — V petek popoldne za mladino »Revček Andrejček«. — V soboto prvič H. Bahra »Koncert«. — V nedeljo popoldne Jurčič-Govekarjev »Deseti brat«. — Prihodnji torek opera »Rusalka« z gđc. M. Peršlova, ki je angažirana za prihodnjo sezono v Poznanju (Posen). — Nato takoj »Caričine amazonke«.

Gđc. Marija Peršlova, bivša altistka slov. gledališča, zdaj gojenka operne šole v Pragi, je gostovala v ulogi Amneris na mestnem gledališču v Poznanju (Posen) ter je tam angažirana za prihodnjo sezono.

»Možiček« v Celju. Celjsko »Dramatično društvo« priredi v nedeljo dne 4. svečana v Narodnem domu večer enodejank. Glavna točka večera je dr. Ipavčeva pantomina »Možiček«, katera se je z zelo velikim uspehom uprizarjala med drugim že v Gradcu in Celovcu. Vaje za »Možička« se vršijo pod osebnim vodstvom g. skiadatelja, kateri bode vodil tudi uprizaritev samo. — Poleg »Možička« se uprizarita še Sudermannov »Fric« in Cavalottijeva »Jejteleva hči«. »Dramatično društvo« si je naložilo veliko žrtev, ker smatra za svojo nalogo, nuditi našemu občinstvu res kaj dobrega. Upravičeno torej pričakuje mnogobrojnega obiska iz Celja in dežele. Zanimanje za nedeljsko prireditev je zelo živahno; radi tega se opozarjajo zlasti zunanji gostje, da si pravčasno oskrbijo vstopnice. Predprodaja vstopnic je, kakor vedno v trgovini Goričar in Leskovšek. — Posebej opozarjamo, da se začne predstava točno ob določeni uri.

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

DEŽELNI ZBORI.

Gradec, 30. januarja. V današnji seji štajerskega deželnega zbora je z ozirom na sklep nemških strank posl. Verstovšek govoril daljši obstruktivski govor. Ob polu 2. uri popoldne je bila seja zaključena in predsednik je izjavil, da sklic prihodnjega pismenim potom. Splošno se smatra, da vsledji v najkrajšem času odgoditev ali pa razpust štajerskega deželnega zbora.

Gradec, 30. januarja. Slovenski klub v štajerskem deželnem zboru je imel po današnji deželnozborni seji posvetovanje v katerem so se razmotrivali razmere in položaj, ki je nastal vsled najnovejše taktike nemških strank. Sklenila se je resolucija v kateri se naglašajo, da so bila mirovna pogajanja v najboljšem teku, toda vsled Wastianovega nastopa je padla vsa akcija v vodo, tako da ni upati na nobeno ugodno rešitev več.

Zadar, 30. januarja. V današnji seji dalmatinskega deželnega zbora je izjavil namestnik grof Attems, da ogrska vlada pristane na zgradbo železnice Lika-Knin, dela na Hrvaškem se začne že tekom tega leta. Obenem je naznanil, da izvrši vlada telefonsko zvezo med Zadrom-Krkom-Lošinjem in Opatijo potom podmorskega kabla.

AVDIJENCA VOJNEGA MINISTRA.

Dunaj, 30. januarja. Danes je sprejel cesar v daljši avdijenci skupnega vojnega ministra Auffenberga.

† DR. EBENHOCH.

Dunaj, 30. januarja. Truplo bivšega poljedelskega ministra dr. Ebenhocha prepeljejo v četrtak iz Dunaja v Wels, kjer se vrši v petek pogreb.

KARTELNA ANKETA.

Dunaj, 30. januarja. Trgovinsko ministrstvo sklicuje za te dni kartelno anketo, h kateri pozove člane poslanske ter gosposke zbornice, kakor tudi različne strokovnjake trgovskih ved.

ČRNGORSKI KRALJ NA POTI V RUSIJO.

Kotor, 30. januarja. Črnogorski kralj Nikita je dospel danes semkaj v spremstvu svojega sina Petra in ministra zunanjih del, ter je odpotoval v Petersburg, kjer se pokloni kot kralj ruskemu carju. Iz Kotora je poslal brzojavni pozdrav avstrijskemu cesarju.

ČETRTI AVSTRIJSKI DREADNOUGHT.

Reka, 30. januarja. Včeraj so tukaj začeli slovesno z zgradbo četrtega avstrijskega dreadnoughta.

PATER RAJMAN — POBEGNIL.

Dunaj, 30. januarja. Prijor pavlanskega samostana v Čenstohovu pater Rajman, ki je bil udeležen pri čenstahovskih tatvinah in deloma skriv. Maczochovih zločinov je pobegnil v Ameriko. Od 15. maja pa do novembra leta 1911 se je mudil v Hütteldorfu pri Dunaju v nekem sanatoriju. Takrat pa je nenadno odpotoval in sicer je rekel, da mora na eksercicije v neki ženski samostan v Krakovu. Od onega časa pa ni o njem več sledu. Zdaj se je šele dognalo, da je imel prijor Rajman pri svojih znanjih spravljene precej denarja, ki si ga je nabral od vernih vernikov in v cerkvi; ta denar je sedaj dobil in ž njim odpotoval v Ameriko.

RAZNO.

* **Nevaren špijon.** Krakovski policiji se je posrečilo, da je aretirala v eni tamošnjih nočnih kavarn enega najnevarnejših in najspretnjših mednarodnih ogleduhov, znanega dr. Pelko, ki je član in vodja mednarodnega ogleduhskega društva v Berlinu in osebni prijatelj francoskega stotnika Luxa, ki je bil v Nemčiji radi ovadstva obsojen a se mu je posrečilo, da je ušel iz ječe. Dr. Pelko, ki je rojen Rus, je s svojimi ponarejenimi dokumenti prevaral avstrijske oblasti, da so ga asentirale kot enoletnega prostovoljca. Služil je v Krakovu, kjer je pridno špijoniral, ko so mu pa prišli na sled, je pobegnil na Rusko, kjer je stopil v službo ruskega generalnega štaba. Da bi zopet nadaljeval s špijonstvom se je vrnil v Krakov, kjer ga je pa izsledila policija.

* **Nesreča na morju.** Iz Madrida se poročajo, da se jepri Azorskih otokih potopila ladja Cuerubie z vso posadko in vsemi potniki. Trdi se, da je posadka štela 30 mož, a potnikov je bilo okoli 80, katerih se ni rešil niti eden.

* **Posledice neumne stave.** V vasi Weng pri Lincu sta v neki gostilni stavila 42letni kmet Francher in hlapec Sallinger z večjo družbo, da izpijeta tekom ene ure tri litre žitnega žganja. Začela sta piti, a že pri drugem litru se je Francher onesvestil in umrl po par trenutkih. Sallinger se je tudi onesvestil, prepeljali so ga v bolnišnico, kjer se dolgo časa ni zavedel, ko pa je prišel k sebi, pojavili so se na njem znaki blaznosti, da so ga morali prepeljati na opazovalni oddelek, od tam pa v blaznico. Francher je bil oženjen ter zapuščajo ženo in osem nepreskrbljenih otrok.

* **Čang, Wang, Li in Cao.** Angleški učenjak Giles, ki živi že dolgo vrsto let na Kitajskem se je spravil na ogromno delo, da priredi statistiko kitajskega uradništva; predelal je šestnajst letnikov pekinškega državnega koledarja, v katerem so pobliže vsi kitajski uradniki. Dasi znaša število istega več deset tisoč, našel je Giles v ti statistiki le okoli 250 različnih rodbinskih imen; izmed teh je 55 imen tako mnogobrojno zastopanih, da se nahaja med 100 uradniki 70 uradnikov istega imena, iste rodbine. Med temi 55 imeni pa se posebno dostikrat zastopana štiri imena namreč Čang, Wang, Li in Cao; uradniki z imenom Čang tvorijo 5%, z imenom Li pa celo 6% vsega kitajskega prebivalstva. Ako se vzame, da živi pravih Kitajcev 300.000.000, tedaj je po ti statistiki 18 milijonov Kitajcev, ki se pišejo Li, pa 15 milijonov Čangov, ravno toliko Wangov in Caov, tako da odpade 60 milijonov prebivalstva na člane štirih rodbin.

* **Fritjof Nansen,** znani raziskovalec severnega tečaja je predaval te dni na Dunaju dvakrat o odkritju Amerike po Norvežanih; iz Dunaja odide v Gradec, kjer priredi enako predavanje.

* **Višji krogi in boj proti tuberkulozi.** Po vsem kulturnem delu sveta se oznanja boj najhujši morilki človeštva, zlasti revnejših slojev, jetiki. Toda slavni »višji« krogi se počutijo čisto dobro zavarovane proti tej morilki, ki napada predvsem oslabljene, sestradane ljudi; če pa se bolezen že pojavi, tedaj pa naglo za leto dni ali pa še dalje v zdravilišče in potem še naprej v letovišča oziroma prezimovališča, da se gospod imenitnik popolnoma okrepi. Zato se pa višji presneto malo brigajo, kako bi se zavaroval

proletariat proti tej hudi morilki; to je pokazal njih sramotni in škandalozni nastop proti otroškemu zavetišču na Semeringu za tiste bolehe otroke, ki so v nevarnosti, da zbole na tuberkulozi. Nezaslišana afera je javnosti znana; ali semerinški bogataši se lahko potolažijo, da niso osamljeni pri tem velekulturnem nastopu. Družbo jim namreč delajo tudi slavne vojaške oblasti, kar z žarko lučjo osvetljuje sledeči slučaj: Leta 1908 so potrdili v vojake nekega Roberta Kellera in tisto jesen je odšel odslužit vojaška leta v Linc pri pionirjih. Pionirji imajo jako naporno službo in Kellerju se je nekoč ulila kri. Zategadelj so ga odpustili za eno leto od vojakov, ker je bil bolan za pljučno tuberkulozo. Med tem časom je dobival 6 kron(1) mesečne invalidne podpore. Po enem letu ga je preiskal na Dunaju štabni zdravnik in proglasil za zdravega. Keller je moral zopet k pionirjem, ki imajo tako težko službo, da zbolijo prav lahko popolnoma zdrav človek, kaj šele bolehen. Keller se je čutil bolnega in je tudi ležal v postelji doma pri očetu, da ni mogel oditi k vojakom. Čudovita je morala biti preiskava štabnega zdravnika, da spozna tuberkuloznega moža za zdravega! Seveda so ga smatrali za simulant. In res je bolni vojak simuliral tako izborno, da je umrl dne 10. decembra 1911 za pljučno tuberkulozo. In kolikor mi poznamo avstrijske vojaške oblasti, bodo še nadalje tuberkulozne ljudi razglašale za zdrave in jih izpostavljale vsem naporom vojaške službe, dokler jim ne ugasne smrt mladega življenja.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.

Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pismenim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Pohišstvo za žene in neveste prodaja po jako ugodnih cenah Simon Praprotnik, Jenkova ulica št. 7. Ljubljana.

Zahvala.

Vsem, ki so mi povodom prebridke izgube mojega svaka, gospoda

Vincenca Sirnika

zasebnika

izrazili srčno sočutje ter počastili dragega rajnika s svojim spremstvom k večnemu počitku izrekam mojo iskreno zahvalo.

Osobito se pa zahvaljujem prečastiti duhovščini sv. Jakoba, vsem cenjenim sorodnikom, prijateljem in znancem, kakor tudi gg. pevcem društva »Slavec« za gniljivo petje in vsem darovalcem prekrasnih vencev.

V Ljubljani, 31. januarja 1912.

Franja Sirnika.

Del. glavnic: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad K 8,000.000. K 800.000.

Štritarjeva ulica št. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

meni trojica vaših življenj, sto, tisoč, milijon življenj, če se mi posreči razrešiti veliki problem!

Glave so se jim začele zibati. Bili so na robu blaznosti. Besnost je plamtela iz njih obširnih očij, napolnjenih s prošnjami in tožbami.

Vašo kri, je povzel Saitano s temnim in trepetajočim glasom, hočem mešati, kapljo za kapljo s srčno krvjo tega mrtvega. Dovolj!... Na delo!... Odprimo najprvo srce mrtvega otroka!...

S nepopisnim strahom, izrazi blaznosti in divje nezavednosti so poslušali te besede, ki so se jim zdele grozne, nerazumljive in blazne.

Ogenj, ki je plapolal v Saitanovih očeh, njega glas, ki je zvenel tako strašno, jim je segal v mozek in kri... vsaka njegova kretnja je bila tako tajinstvena, da se jim je zdelo, kakor da se plazijo po ozračju nevidna, a gotova pošast, ki se pomika proti njim, da jih zagradi za vrat, potisne na tla ter duši in davi...

In njegove besede so prebujale tudi v njih samih besnost, hoteli so videti nekaj groznega bili so kakor da pričakujejo čudežev, nerazumljivih čudežev, prošnje in tožbe, ki so se prej izražavale v njih očeh, so se spreminjale v divje želje, po dejanju, pa naj se zgodi kakoli.

Razgalil je Hardyjeva prsa in postavil bakljo k njegovi glavi.

Iz železne omare je vzel tri stekleničice enake onim, kakor jo je bil dal kraljici in jih postavil na mizo. Poiskal si je nato v skrinjici jekleno orodje, ki je bilo zelo drobno in ko-

Opravljeno je bilo. Bois Redon je utihnil. Dolgo in natanko je preiskoval Hardyja, polagajoč mu roko in nato ušesa na prsi.

Mrtev vsled utopljenja. In brez prask je. Vse gre dobro izpod rok. Hajdi!

Pograbil je z rokami mrliča in zapazil, da je popolnoma otrpel. Niti roka niti noga se ni dala upogniti.

Oh, je vztrepetal Redon, ali je res že nastopila smrt. In tako urno?

Naložil je truplo na ramena kakor desko, krenil v mesto, pretekel ulico auff Feves in se ustavil pred vegastvo in grbasto hišo, ki sta jo sosedi podpirali na obeh straneh kakor dve berglji. Na udar klada se je prikazal Saitan. Bois Redon se je hitro prekrizal in stopil v drugo sobo. Zastor je bil odgrnjen. Živi trije so bili tu na svojih klopih, z napetimi žilami na sencih, od strašnega prizadevanja, da bi kričali z blaznimi očmi in naježenim lasmi. In videli so... Videli so... Videli so Redona s, kakor deska trdim truplom...

— Hodite, je dejal Saitano.

Bois Redon je stopil, šklepetajoč z zobmi v tretjo sobo. Bila je tlakovana. Edino pohišstvo, ki je bilo v nji je obstajalo iz velike mramornate lahko naklonjene mize, v kotu pa je stal lesen čeber, v katerem je bila ogromna goba. Bois Redon je razumel in odložil na mramornato mizo Hardyjevo truplo.

Vse to ga je navdajalo z grozo in s strahom. Človek bi dejal, da se je v tej sobi usedla pošastnost sama. Bois Redon se je ponovno križal in se tresel, kakor mrzliččen.

Hiša Saint-Pol.

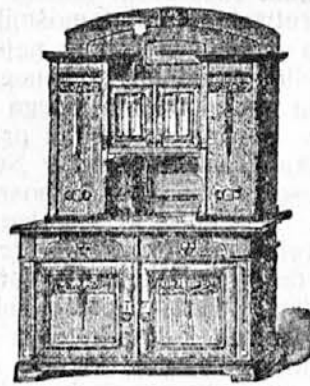
11

Zaradi inventure prodaja Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Mestni trg št. 5

vso izgotovljeno obleko za gospode in dečke
ter konfekcijo za dame in deklice pod glo-
boko reducirano ceno. O. Bernatovič.

Izdelki solidni.

Zmerne cene.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga Fr. Kapus, Ljubljana

Marije Terezije cesta št. 11. . . . Kolizej.

Velika izbira vsakovrstnega pohištva za spalne, je-
dilne in gosposke sobe. Divane, otomane, žimnice,
modroce iz morske trave, zmednice na peresih,
... podobe, zrcala, otročje vozičke itd. ...

Sprejemajo se tudi
opreme hotelov.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani ima v zalogi in priporoča sledeče:

Jan Legova knjižnica: Rape: Dane. Cena 1 K. Slapšak: Turki pri Sv. Tihnu, ilustrovana knjiga. Cena 1-20 K.	M. Gregorič: Otroški oder, gled. igre za mladino. 1-50 K.	Štupar: O prvih in spojnih, ilustrov. Cena 1-50 K.	Brunet: Telovadba. Cena 4 K.	Meštček: Beleške iz fizike in kemije. Cena 40 vin.	
Marolt: Zgodo- vinske učne s'i- ke. Cena 2 K.	Vizitke	Engelbert Gangl: Beli rojaki. Cena vezani knjigi K 3—, broširani K 2-60.	Kaj izide zopet ?	Trgovske račune	
Knjižnica Učiteljskega konvikta: Julčka Mišjakovega zbrani spisi I., II. in III. zvezek. Cena à 1-50 K. — Rape: Mladini. Cena 1-50 K. — Gangl: Zbrani spisi. I. zvezek. Cena 1-50 K.		Adamič: Slava Cesarju! Spevoigra za mladino. Cena 3 K. — Besedilo k Adamičevi spevoigri. Cena 10 vin.		Zirovnikove na- rodne pesmi. I. in II. zvezek. Cena à 20 vin.	
Bretl: Kako si o- hranimo zobe. Cena 20 vin.	Vse predpisane in potrebne šolske tiskovine.	Razni napisi na lepenkah za šole.	Novo! Popravljal- na znamenja na tabelah.	Tabela o pravil- nem mešanju umetnih gnojil.	Vse tiskovine za knjižnice.
Uradne tiskovine za županstva.	Vse najnovejše ti- skovine za o- brtno - nadalje- valne šole.	Stereotipija	Litografija	Muzikalije	Založba knjig

V „Učiteljski tiskarni“ se tiskajo: Slovenski Branik, Dan, Učiteljski Tovariš,
Slovenski Ilustrovani Tednik, Rudar, Domače ognjišče, Zvonček, Popotnik,
Naša Bodočnost, Gasilec, Zarja, Tabačni delavec.

— 42 —

— Pomagajte mi, je rekel Saitano. Začel je popuščati močne vijake, ki so priklepali noge klopi k tlom. Bois Redon je ubogal. Kmalu so bile vse tri klopi prenešene v flakovano sobo, tik k mramornati mizi in nore oči živih treh so se uprle v mrtvega...

Bois Redon je odšel. Komaj na ulici se je spustil v beg, kakor norec... bal se je.

Saitano je ostal — z mrtvim in z živimi tremi.

Bil je to mož brez starosti, nenavadno slok, ne brez vse lepote, resno strašnega obličja; nad žarečimi očmi, ki so se zakopale človeku do drobovja, se je širilo veličastno in strašno čelo. Bil je v Palermu, v Neaplu, v Benetkah, v Florenci, v deželah vampirjev in čarodejcev. Prihajal je iz Rima, in njegov pogled, ki je gotovo izpraševal Sybiline potomce, je odseval skrivnostni žar, s katerim so stoletja objela večno Mesto.

Italija je bila takrat vulkan umetnosti in zločina, praznoverja in mišljenj vulkan, ki je bljuval na Evropo svojo lavo, kamenje in ogenj. V noči srednjega veka žari kakor mogočna in mračna grmada, ki kaže svetu pot renesanse. Dajte, ohladite malo to glavo in v nji najdete vse vprek Danteja in Medicejce, Tassa in Aretina, Machiavela in Giordana Bruna, Borgie in Siksta petega...

Zamišljen, s pogledom vsezanim v otrplo truplo Hardyja je Saitano na glas govoril:

— Še en napor in doseget sem! Kar sem preizkusil na oni ženski v ulici Saint-Martin mi je priča, da sem na pravem potu. — In Kaka bi bila usoda tega otroka, ko bi mu jaz

ne bil zastavil poti?... Kdo ve?... Dovolj! Ali naj mar točim solze za mrlič, ki sem jih kradel v Montfaucon v svrhu študij svojih in raz vešala? Ali naj objukujem te tri, katerih kri potrebujem?

Njegove oči so se zadele s pogledi priklenjenih treh, ki so izražali prokletstvo in grozo.

— Passavant? je povzel, Hardy de Passavant. Plemenita kri mora to biti... Mir, vi drugi, mir!...

Zakričal je to besedo trem ovezanim, katerih oči so tulile. Razumeli so! Slišali so njegove besede, ki so padale kakor raztopljen svinec na njihove uboge možgane in se tam vtisnile za vedno...

— Ne tulite tako, jim je dejal, nimam usmiljenja za vas in ne bojim se vas. Moje ime izključuje vsak človeški občutek. Imenujem se Veda. In veda vsebuje neizprosno logiko. Kaj je veda? Zmaga življenja. Najvišja logika in pridobitev absolutnega življenja... Veliko delo! Življenje brez konca! Večnost!... Priti mora, v desetisočih letih morda. In zakaj ne že danes? In zakaj ne ravno to noč, ko bo smrtpoteptana z vedo? Kaj je zato treba? Skromna miza zadostuje, da prekoračim brezdno... Večno življenje! Kake sanje, kake sanje!... Ta bedasta kraljica si domišljuje, da iščem sredstev, da ugodim njenim nizkotnim, bebastim poželjenjem in uničim norca Hiše Saint-Pol!... In zato naj žrtvujem troje življenj... poklensko bi to bilo! S smrtjo se vojskujem, ukrotiti jo hočem in postati enak Bogu: Zato jih žrtvujem!... Molčite! Kaj po-

— 43 —

„DAN“ se prodaja

v Ljubljani v sledečih tobakarnah:

JUŽNI KOLODVOR, na peronu.
DRŽAVNI KOLODVOR.
BLAŽ, Dunajska cesta.
SEVER, Krakovski nasip.
PICHLER, Kongresni trg.
ČEŠARK, Šelenburgova ulica.
DOLENC, Prešernova ulica.
FUCHS, Marije Terezije cesta.
MRZLIKAR, Sodna ulica.
ŠUBIC, Miklošičeva cesta.
ZUPANČIČ, Kolodvorska ulica.
PIRNAT, Kolodvorska ulica.
ŠENK, Resljeva cesta.
KOTNIK, Šiška.
TIVOLI, na žel. prel. pri Nar. domu.
KOŠIR, Hilšerjeva ulica.
STIENE, Valvazorjev trg.
SUŠNIK, Rimska cesta.
UŠENIČNIK, Židovska ulica.
KLEINSTFIN, Jurčičev trg.
KRŽAJ, Sp. Šiška.
WISIAK, Gosposka ulica.
KUSTRIN, Breg.
TENENTÉ, Gradaška ulica.
VELKA VRH, Sv. Jakoba trg.